

การศึกษาความต้องการพัฒนาครูมืออาชีพสู่ความเป็นประเทศไทย 4.0 THE STUDY OF WANT TO DEVELOPMENT PROFESSIONAL TEACHERS FORWARD THAILAND 4.0

วันที่รับต้นฉบับบทความ: 15 มกราคม 2563

วันที่แก้ไขปรับปรุงบทความ: 13 มีนาคม 2563

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 24 มีนาคม 2563

สุรีย์มาส สุขกลี*

Sureemas Sukkasi

พัชรินทร์ รุจิรานุกูล**

Patcharin Rujiranukul

บทคัดย่อ

การวิจัยเพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาครูมืออาชีพสู่ความเป็นประเทศไทย 4.0 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) การสร้างกลยุทธ์การพัฒนาครูมืออาชีพสู่ความเป็นประเทศไทย 4.0 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1, เขต 2 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำนวน 354 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.31-0.89 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่าความต้องการพัฒนาครูมืออาชีพสู่ความเป็นประเทศไทย 4.0 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับคือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับคือ จัดกิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เสริมสร้างเจตคติที่ดีในเนื้อหาวิชาที่เรียน และกระตุ้นความสนใจในการเรียนให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน ด้านการวิจัยในชั้นเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับคือ นำผลการวิจัยมาใช้ในการแก้ปัญหา พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประเมินผลพัฒนาการของผู้เรียนหลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน ก่อนดำเนินการวิจัย และด้านการวัดและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับคือ วิเคราะห์ผู้เรียน

* รองศาสตราจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี e-Mail: sukkasi14@hotmail.com

** อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี e-Mail: patcharin_pat25@yahoo.com

ปีที่ 16 ฉบับที่ 4 เดือนเมษายน-มิถุนายน 2563

ก่อนกำหนดเกณฑ์การประเมินผู้เรียน นำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาเกณฑ์การประเมินให้เหมาะสมกับศักยภาพของนักเรียน และวัดผลประเมินผลผู้เรียนโดยเน้นสภาพจริง

คำสำคัญ: ครูมืออาชีพ, ประเทศไทย 4.0

ABSTRACT

This research is aimed to development professional teachers toward Thailand 4.0 by studying the documents and related research and creating a draft of strategies to professional teachers toward Thailand 4.0. The samples were administrators and teachers under Chanthaburi Primary Educational Service Area Office 1, 2 and Trat Primary Educational Service Area Office for 354 people by Krejcie and Morgan table. The instrument used to collect the data was a 5-rating scale questionnaire. The discrimination was between 0.31 and 0.89, and the reliability was 0.93. The statistics used for data analysis were: percentage, mean, standard deviation. The results showed that the needs in professional teachers development toward Thailand 4.0 was at a significance level in both overall and in all aspects, average descending to 3 order were learning activities were at a high level in both overall and in all aspects – the average is descending to 3 order categorized by creative promotion activities, reinforce a good attitude in the subject of study, and stimulate interest in learning to be suitable for the learner's development. Classroom research was at a high level in both overall and in all aspects, average descending to 3 order use research results to solve problems development of learning activities, evaluate the development of learners after learning activities and analyze the problems and needs of students before doing research. Measurement and evaluation were at a high level in both overall and in all aspects, average descending to 3 order analyze learners before determining criteria for assessing students, use the evaluation results to develop assessment criteria to suit the student's potential and measure, assess students' performance by focusing on real conditions.

Keywords: professional teachers, Thailand 4.0.

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม มีวิถีชีวิตที่เป็นสุข มีคุณค่าตามที่สังคมมุ่งหวัง

โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษา การพัฒนาประชากรของประเทศเพื่อให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบทั้งทางกายและใจนั้น เริ่มจากการพัฒนาเยาวชนผ่านกระบวนการเรียนรู้จากสถานศึกษาในแต่ละระดับ ดังนั้นหน้าที่สำคัญของสถานศึกษานอกเหนือจากการให้ความรู้ทางด้านวิชาการแล้ว ยังต้องพัฒนาด้านการส่งเสริม สนับสนุน ป้องกัน ช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ซึ่งเป็นทรัพยากรสำคัญของชาติในอนาคต สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้สถานศึกษาทุกระดับดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ม.ป.ป., หน้า 12)

ประเทศไทย 4.0 (Thailand 4.0) เป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบายที่เปลี่ยนเศรษฐกิจแบบเดิมไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ซึ่งกว่าจะมาเป็น Thailand 4.0 ประกอบด้วย Thailand 1.0 เป็นยุคของเกษตรกรรม Thailand 2.0 เป็นยุคอุตสาหกรรมเบา Thailand 3.0 เป็นยุคอุตสาหกรรมหนัก แล้วจึงเปลี่ยนสู่ยุค Thailand 4.0 เพื่อให้ประเทศไทยกลายเป็นกลุ่มประเทศที่มีรายได้สูง (ปานระพี ทรัพย์พันธุ์, ออนไลน์, 2560) การจะปฏิรูปการศึกษาของไทยนั้น ครูเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งที่จะทำให้เกิดการพัฒนาผู้เรียน ครูจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกและทัดเทียมกับมาตรฐานสากล เพิ่มผลสัมฤทธิ์ของการศึกษาในทุกระดับชั้น การพัฒนาครูประกอบด้วยปัจจัยหลายอย่างดังที่กล่าวมาข้างต้น โดยในแต่ละปัจจัยเป็นแรงจูงใจสำคัญที่จะส่งเสริมให้ครูเกิดความต้องการพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นครูที่ดี มีความเป็นมืออาชีพ โดยสำนักงานเลขาธิการคุรุสภาได้กำหนดลักษณะของครูที่ดีที่พึงประสงค์ว่าควรมีลักษณะสำคัญคือ มีความรู้ในวิชาที่สอน รู้จักแสวงหาความรู้ใหม่ อธิบายได้รวบรัด ทำเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย มีบุคลิกภาพดี แต่งกายสะอาดเรียบร้อย พูดจาไพเราะนุ่มนวล น้ำเสียงชัดเจน มีความเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ มีคุณธรรมจริยธรรม ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2558, หน้า 8)

การพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพสอดคล้องกับความเป็นประเทศไทย 4.0 มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง จะทำให้ครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความต้องการในการพัฒนาครูมืออาชีพสู่ความเป็นประเทศไทย 4.0 เพื่อนำมากำหนดเป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาครูมืออาชีพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาครูมืออาชีพสู่ความเป็นประเทศไทย 4.0

ปีที่ 16 ฉบับที่ 4 เดือนเมษายน-มิถุนายน 2563

สมมติฐานของการวิจัย

ความต้องการพัฒนาครูมืออาชีพสู่ความเป็นประเทศไทย 4.0 อยู่ในระดับมาก

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาความต้องการพัฒนาครูมืออาชีพสู่ความเป็นประเทศไทย 4.0 ประกอบด้วย 1) การเตรียมการสอน 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) การใช้สื่อและเทคโนโลยี 4) การวัดและประเมินผล และ 5) การวิจัยในชั้นเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำนวน 1,286 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำนวน 1,462 คน และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำนวน 1,453 คน รวมทั้งสิ้น 4,201 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำนวน 109 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำนวน 123 คน และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำนวน 122 คน รวมทั้งสิ้น 354 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p. 608) และใช้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นชั้นในการสุ่ม

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย มีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยศึกษาความต้องการแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูมืออาชีพสู่ความเป็นประเทศไทย 4.0

ขั้นตอนที่ 2 สร้างแบบสอบถามการพัฒนาครูมืออาชีพสู่ความเป็นประเทศไทย 4.0

ขั้นตอนที่ 3 นำเสนอผลการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความต้องการพัฒนาครูมืออาชีพสู่ความเป็นประเทศไทย 4.0 แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ความต้องการพัฒนาครูมืออาชีพสู่ความเป็นประเทศไทย 4.0 จากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1, เขต 2 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำนวน 354 คน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา

จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 19.21 ครูผู้สอน จำนวน 286 คน คิดเป็นร้อยละ 80.79 ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการพัฒนาครูมืออาชีพสู่ความเป็นประเทศไทย 4.0 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับคือ 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ จัดกิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เสริมสร้างเจตคติที่ดีในเนื้อหาวิชาที่เรียน และกระตุ้นความสนใจในการเรียนให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน 2) ด้านการวิจัยในชั้นเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับคือ นำผลการวิจัยมาใช้ในการแก้ปัญหา พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประเมินผลพัฒนาการของผู้เรียนหลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนก่อนทำวิจัย และ 3) ด้านการวัดและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับคือ วิเคราะห์ผู้เรียนก่อนกำหนดเกณฑ์การประเมินผู้เรียน นำผลการประเมินมาปรับปรุง พัฒนาเกณฑ์การประเมินให้เหมาะสมกับศักยภาพของนักเรียน และวัดผลประเมินผลผู้เรียนโดยเน้นสภาพจริง

อภิปรายผล

ความต้องการพัฒนาครูมืออาชีพสู่ความเป็นประเทศไทย 4.0 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับคือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการวิจัยในชั้นเรียน และด้านการวัดและประเมินผล เนื่องจากองค์ประกอบของความเป็นมืออาชีพของครูนั้นประกอบด้วย มีความรู้อย่างแท้จริงในเรื่องที่ทำ รู้หลักวิชาที่นำไปของเรื่องที่ทำการรอบด้าน และสามารถคาดคะเนเพื่อหาทางแก้ไขได้ในกรณีที่มีเหตุผิดปกติเกิดขึ้น มีความสามารถในการประยุกต์ความรู้ไปใช้ได้อย่างเหมาะสม ความสามารถนี้จะเกิดขึ้นได้จากประสบการณ์ ไหวพริบ ปฏิภาณ จนกลายเป็นความเชี่ยวชาญพิเศษที่คนทั่วไปไม่มี ต้องมีความสามารถในการประสานสัมพันธ์ที่ดีกับผู้รับบริการ สื่อสารทำความเข้าใจได้ดี มีการสนทนาที่สร้างสรรค์ รู้จักอดทนอดกลั้นเพื่อทำผลงานที่ตอบสนองความต้องการได้อย่างถูกต้อง คุณลักษณะของครูมืออาชีพนั้นต้องเป็นผู้ปฏิบัติการสอนที่มีคุณลักษณะ 5 ด้านคือ ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้านการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ด้านการพัฒนาบุคลิกภาพ และด้านการพัฒนาตนเอง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557, หน้า 7-8) โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557, หน้า 34-49) ได้เสนอแนวทางการพัฒนาครูสู่มืออาชีพได้ ดังนี้ “การพัฒนาครูให้มีจิตวิญญาณแห่งความเป็นครู เพื่อให้ครูเกิดความรักและความศรัทธาในวิชาชีพครู การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ความเป็นกัลยาณมิตร

และเมตตาศิษย์ ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และมีความมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ การส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ โดยพัฒนาครูให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ สร้างทักษะการบูรณาการ ซึ่งครอบคลุมงานด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดผล การจัดแสดง การเรียนรู้และการวิจัย การพัฒนานวัตกรรม เทคนิควิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นสื่อ ICT (information and communication technology) โดยส่งเสริมให้ครูพัฒนานวัตกรรม/สื่อการจัดการเรียนรู้ มีการศึกษาวิจัยและพัฒนาวิธีสร้างสื่อที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อ ICT ที่สอดคล้องและตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน พัฒนาให้ครูมีจิตวิทยาในการดูแลช่วยเหลือพัฒนาการเรียนตามธรรมชาติและศักยภาพ โดยพัฒนาให้ครูรู้ เข้าใจธรรมชาติ ความต้องการ และพัฒนาการตามวัย ค้นพบความสามารถพิเศษของเด็กแต่ละคน และสามารถจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กพิเศษเรียนร่วมได้ เพิ่มพูนทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร การค้นคว้าและพัฒนาวิชาชีพให้แก่ครู โดยให้ตระหนักถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันและสาขาวิชา สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและแสวงหาความรู้เพิ่มเติมได้ การพัฒนาครูมืออาชีพนั้นต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ และสอดคล้องกับความต้องการพัฒนาครู สถานศึกษา และหน่วยงาน โดยมีเป้าหมายสำคัญเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนครูให้สามารถนำหลักสูตรการศึกษาไปสู่การปฏิบัติจริงในห้องเรียน พร้อมทั้งการเสริมสร้างความรู้และทักษะในการนำไปสู่การพัฒนาตนเองและการพัฒนากิจกรรมการสอนที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน” สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูชาติ พวงมาลี (2550) ที่ศึกษาคุณลักษณะของครูมืออาชีพของโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย พบว่าผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะครูมืออาชีพของโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับเห็นด้วย เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นพบว่าในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการมีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารมีความคิดเห็นสูงกว่าครู สำหรับผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูมืออาชีพของโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นพบว่าในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการมีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูมีความคิดเห็นสูงกว่าผู้บริหาร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาดำเนินการพัฒนาครูมืออาชีพ ตามบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

2. ควรส่งเสริม สนับสนุนให้ครูผู้สอนได้รับการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาครูมืออาชีพสู่ความเป็นประเทศไทย 4.0
2. ควรวิจัยคุณภาพเกี่ยวกับกลยุทธ์การพัฒนาครูมืออาชีพสู่ความเป็นประเทศไทย 4.0 ที่ยั่งยืน

บรรณานุกรม

- ชูชาติ พวงมาลี. (2550). *คุณลักษณะของครูมืออาชีพของโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ปานระพี รพีพันธุ์. (2560). *ประเทศไทย 4.0 คืออะไร* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.it24hrs.com/2017/thailand-4-0/> [2560, 20 กรกฎาคม].
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). *เอกสารประกอบการศึกษด้วยตนเอง หลักสูตรผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการพัฒนาข้าราชการครูเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งสายงานผู้บริหารในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: พรินทวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2558). *มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). *รายงานการวิจัย สมรรถนะครู และแนวทางการพัฒนาครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- Krejcie, Robert V., & Morgan, Daryle W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), pp. 607-610.